

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۲۶۹۲

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۴۰۵

فهرست

۱	مقدمه
۱	۱. ميعانات گازي
۱	۲. وکيوم باتوم
۳	۳. روغن پایه
۳	۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول
۵	۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران
۶	۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس
۷	۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان
۸	۴. اسلاک واکس
۸	۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول
۸	۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران
۹	۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان
۱۰	۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس
۱۱	۴-۳. پارافين واکس؛ نفت سپاهان
۱۳	جمع‌بندی

مقدمه

این گزارش با هدف تحلیل وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکار عرضه در بورس‌های کالایی کشور، به بررسی معاملات چهار محصول راهبردی شامل میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سنجش توازن عرضه و تقاضا، میزان تمرکز تولید و عرضه، و پیامدهای آن بر رفتار قیمتی بازار در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران است. یافته‌های این گزارش می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری بازار انرژی و پالایش، به‌عنوان شاخصی از میزان کفایت عرضه، شدت فشار تقاضا و اثربخشی مکانیسم کشف قیمت مورد استفاده قرار گیرد. بررسی هم‌زمان حجم معاملات و شدت رقابت قیمتی، این امکان را فراهم می‌سازد تا رابطه میان محدودیت‌های سمت عرضه، ساختار بازار و نوسانات قیمت‌ها به‌صورت دقیق‌تری تحلیل شود. در همین راستا، نتایج ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار، برنامه‌ریزی عرضه هفتگی و ارزیابی آثار تمرکز عرضه بر پایداری بازار خوراک پالایشگاهی در کوتاه‌مدت باشد.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی طی هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشده است.

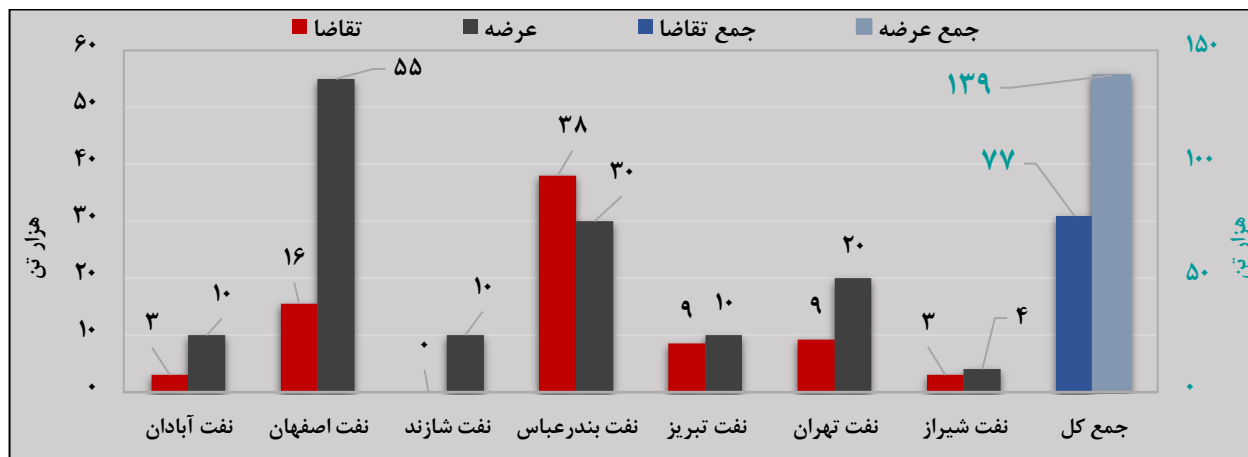
۲. وکیوم باتوم

وکیوم باتوم در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۵ توسط هفت پالایشگاه شامل پالایش نفت آبادان، پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای این محصول را در بازه مذکور نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در هفته مورد بررسی بیشترین تقاضای ثبت‌شده در بورس کالای ایران مربوط به وکیوم باتوم تولیدی دو پالایشگاه بندرعباس و اصفهان بوده است؛ به‌طوری‌که تقاضا برای محصول پالایش نفت بندرعباس به حدود ۳۸ هزار تن و برای پالایش نفت اصفهان به حدود ۱۶ هزار تن رسیده است.

از منظر عرضه نیز در همین بازه زمانی، پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت بندرعباس به ترتیب با عرضه ۵۵ هزار تن و ۳۰ هزار تن، بیشترین حجم عرضه وکیوم باتوم را در میان پالایشگاه‌ها به خود اختصاص داده‌اند. در مقابل، پالایش نفت شیراز با عرضه حدود ۴ هزار تن کمترین میزان عرضه این محصول را ثبت کرده است.

مقایسه حجم عرضه و تقاضا نشان می‌دهد که در اغلب عرضه‌ها طی هفته مورد بررسی، بازار با مازاد عرضه مواجه بوده و تنها در عرضه وکیوم باتوم پالایش نفت بندرعباس وضعیت کسری عرضه مشاهده می‌شود. همچنین بررسی فاصله میان عرضه و تقاضا نشان می‌دهد که بیشترین شکاف در عرضه وکیوم باتوم پالایش نفت اصفهان رخ داده است؛ به‌طوری‌که در این عرضه حدود ۴۰ هزار تن مازاد عرضه نسبت به تقاضا به ثبت رسیده که بالاترین اختلاف میان عرضه و تقاضا در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده در این بازه محسوب می‌شود.

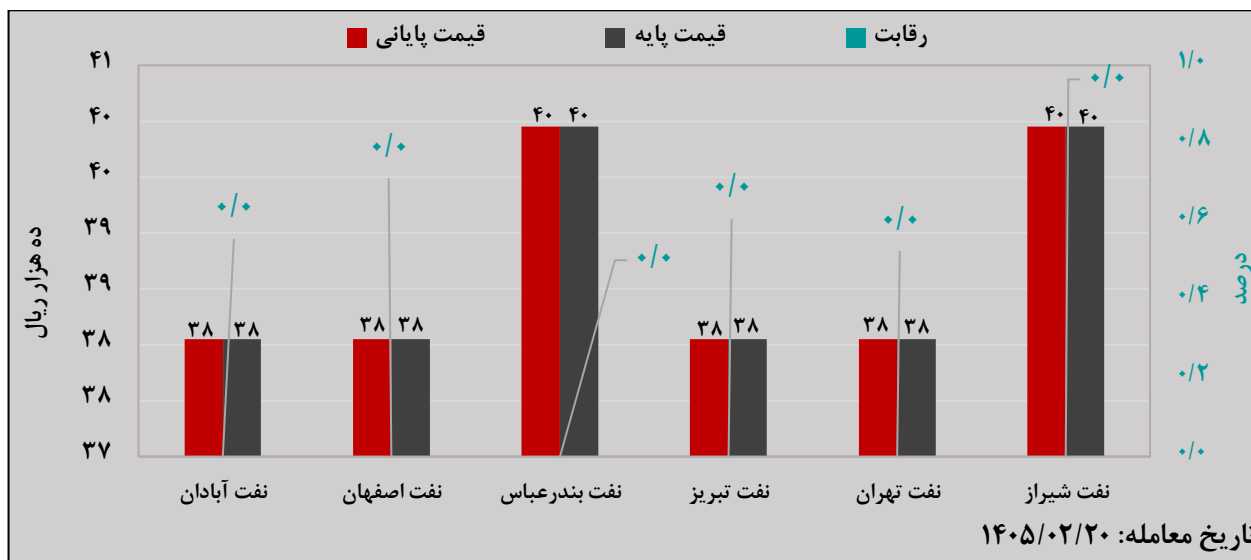
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر هفت پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۶۲ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته چهارم اردیبهشت‌ماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی هفت شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته چهارم اردیبهشت‌ماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

با توجه به شکل فوق، در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه معاملات وکیوم باتوم تولیدی هر هفت پالایشگاه بدون رقابت قیمتی و با نرخ پایه انجام شده است. این وضعیت، با توجه به مازاد عرضه مشاهده شده در اغلب پالایشگاه‌ها، نشان‌دهنده نبود فشار تقاضا در بازار وکیوم باتوم عرضه شده در بورس کالای ایران طی بازه مورد بررسی است.

در نهایت، جمع‌بندی این بررسی نشان می‌دهد که بازار وکیوم باتوم پالایشگاهی در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ در بورس کالای ایران در وضعیتی آرام و کم‌فشار از سمت تقاضا قرار داشته است؛ به‌طوری‌که مازاد عرضه در اغلب پالایشگاه‌ها، فاصله قابل توجه میان حجم عرضه و تقاضا و ثبت رقابت قیمتی صفر برای تمامی معاملات، همگی حاکی از آن است که بازار در این بازه زمانی با کمبود تقاضای مؤثر مواجه بوده و خریداران تمایلی به رقابت بر سر قیمت نداشته‌اند. در این میان، اگرچه عرضه پالایش نفت بندرعباس تنها مورد کسری عرضه را به ثبت رسانده، اما در مجموع، برآیند بازار نشان می‌دهد که توازن معاملات بیش از آنکه تحت تأثیر فشار تقاضا باشد، از وفور عرضه اثر پذیرفته است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بازار وکیوم باتوم در هفته مورد بررسی، بازاری با غلبه سمت عرضه، نبود تنش قیمتی و انجام معاملات در حداقل سطح رقابت بوده است.

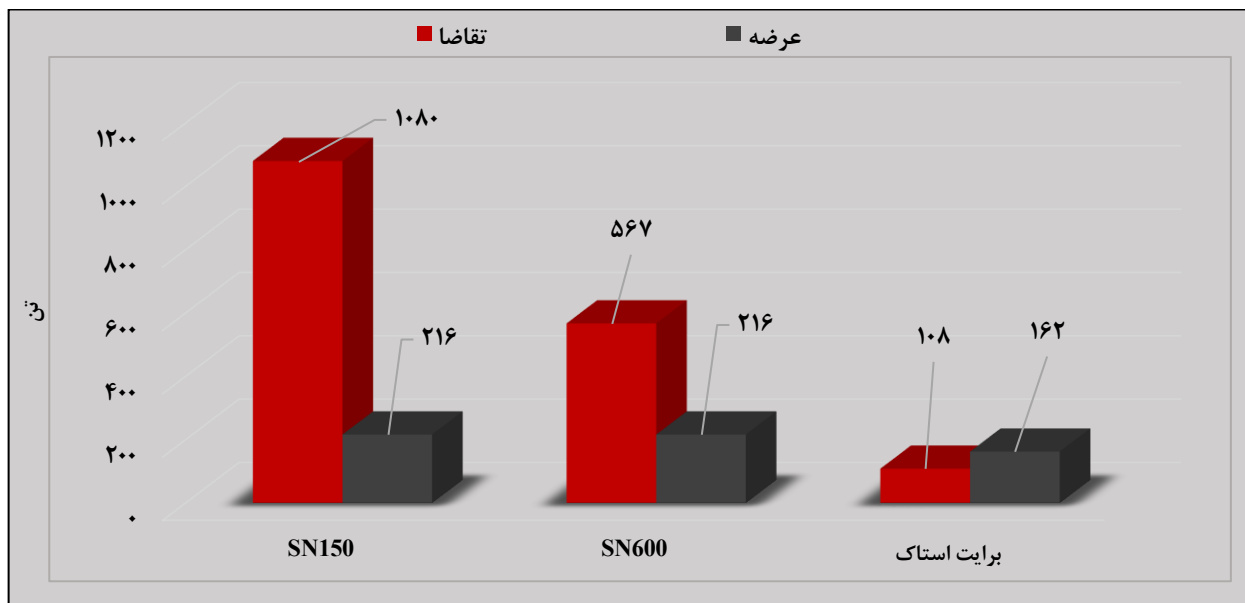
۳. روغن پایه

روغن پایه هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه مجموعه نفت ایرانول سه نوع روغن پایه، SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برایت استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضا روغن پایه‌های SN600، SN150 و برایت استاک شرکت نفت ایرانول برای هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای روغن پایه SN150 نفت ایرانول آبادان و روغن پایه SN600 نفت ایرانول تهران، تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا به ترتیب ۵ و ۲/۶ برابر عرضه انجام‌شده بوده است؛ که نشان از کسری عرضه قابل توجه در گریدهای یادشده دارد. این در حالی است که در هفته مذکور، برای روغن پایه برایت استاک این شرکت، حجم عرضه به میزان ۵۴ تن بیشتر از حجم تقاضای ثبت شده برای آن بوده است.

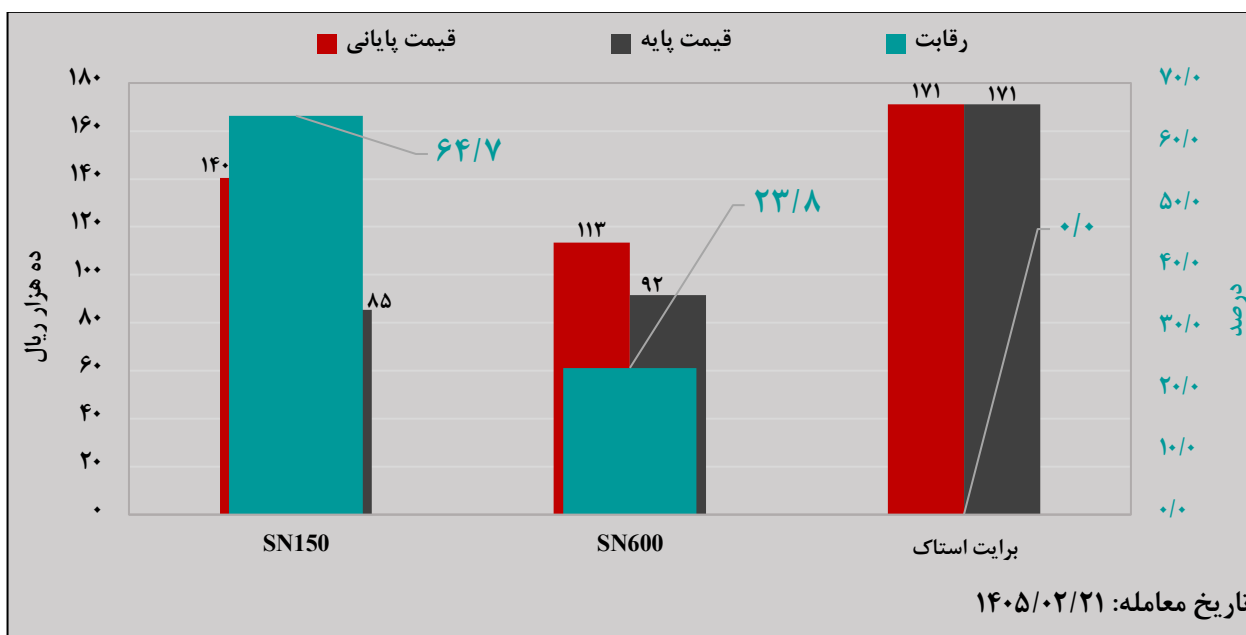
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های شرکت مذکور نشان می‌دهد که در هفته چهارم اردیبهشت روغن پایه برایت استاک هیچ رقابت قیمتی را تجربه نکرده است. در مقابل برای روغن پایه SN150 و SN600 به ترتیب به میزان ۶۴/۷ و ۲۳/۸ درصد رقابت قیمتی در معاملات بورس به ثبت رسیده است. شکل‌گیری این سطح از رقابت قیمتی برای دو گرید یادشده بیانگر وجود فشار تقاضا و تمایل بالاتر خریداران برای تأمین این محصولات در بازه زمانی مورد بررسی است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

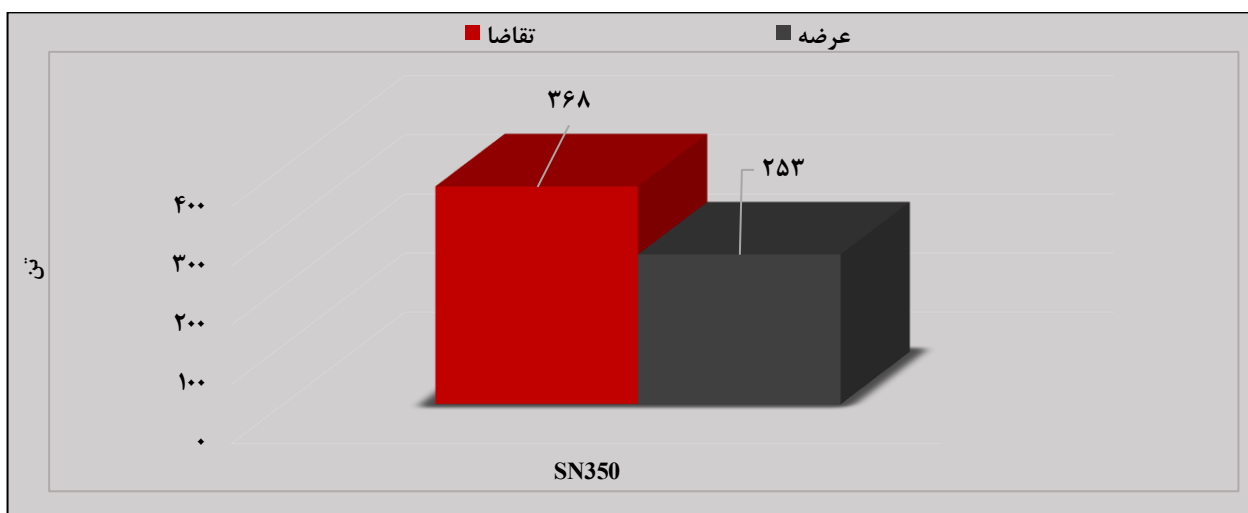

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها روغن پایه SN350 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که تقاضای ثبت‌شده برای این محصول از حجم عرضه فراتر رفته و بازار این گرید با کسری عرضه مواجه بوده است؛ به‌گونه‌ای که حجم عرضه SN350 حدود ۱۱۵ تن کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده بوده و در نتیجه، بیش از ۳۰ درصد از تقاضای موجود در بورس کالا تأمین نشده است.

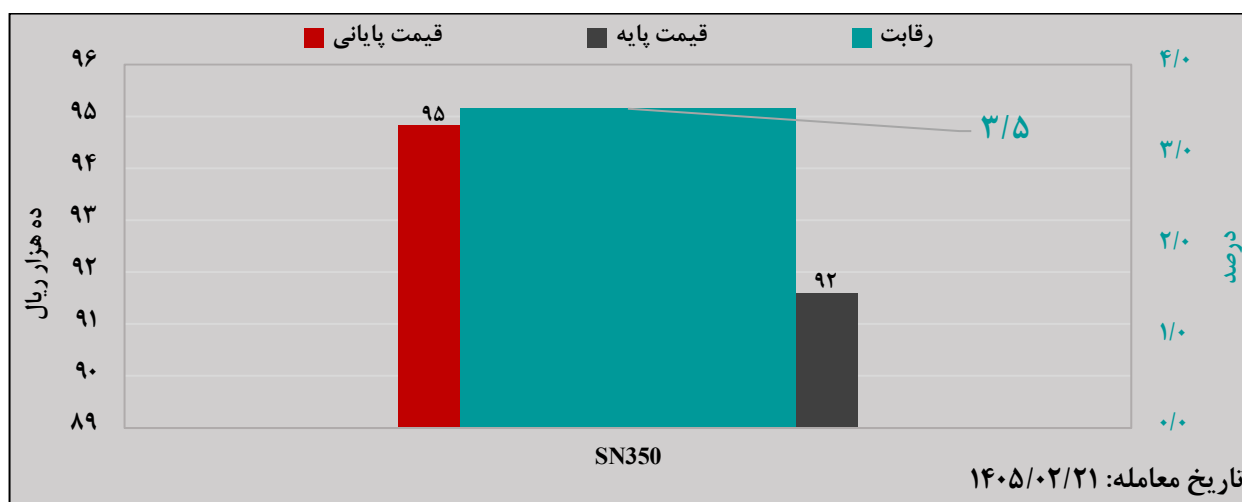
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN350) در بورس کالا طی هفته چهارم اردیبهشت‌ماه نشان می‌دهد که رقابت قیمتی بسیار اندکی به میزان ۳/۵ درصد برای این محصول در این بازه وجود داشته است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

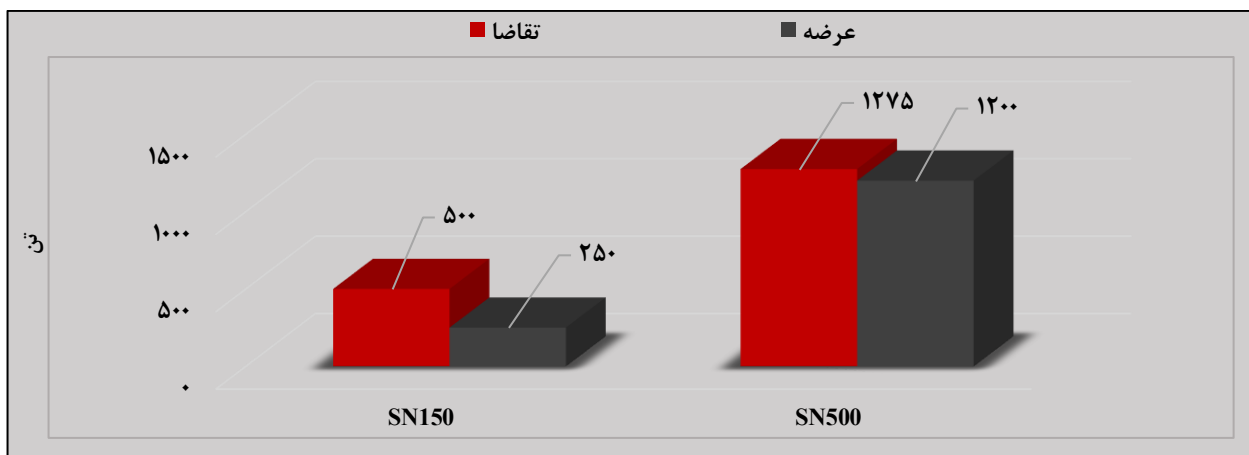
تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۲/۲۱

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه برای SN150 نفت پارس ۲ برابر عرضه آن و برای روغن پایه SN500 میزان تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا به اندازه ۷۵ تن بیش از عرضه آن بوده است.

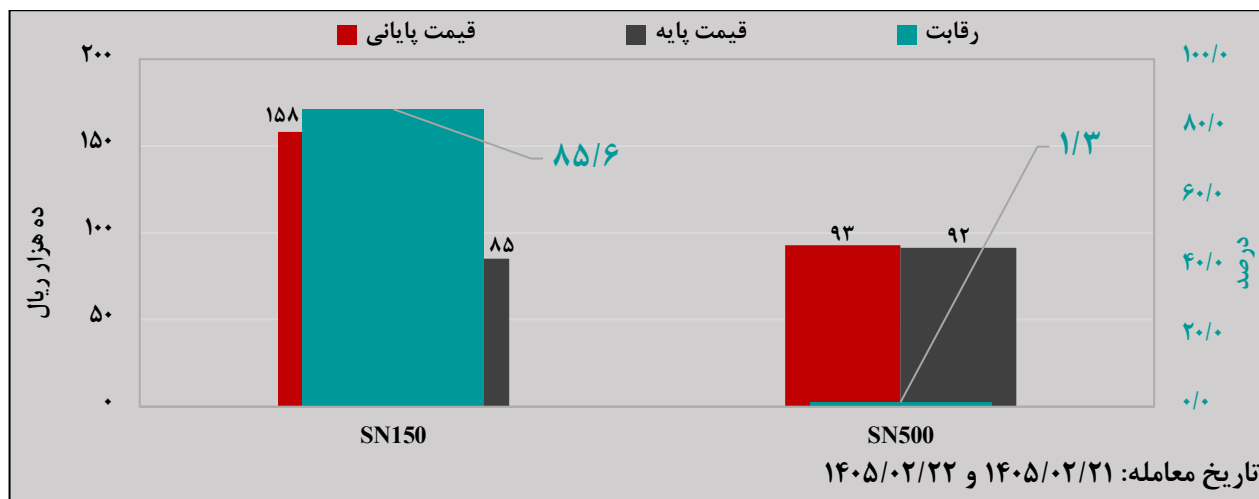
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 در بورس کالا (عرضه‌شده مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۲۱) با توجه به فشار تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۸۵/۶ درصد مواجه بوده و برای روغن پایه SN500 (عرضه‌شده مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۲۲) با توجه به فشار تقاضای بسیار کمتر نسبت به فشار تقاضای نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی بسیار اندکی به میزان ۱/۳ درصد وجود داشته است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

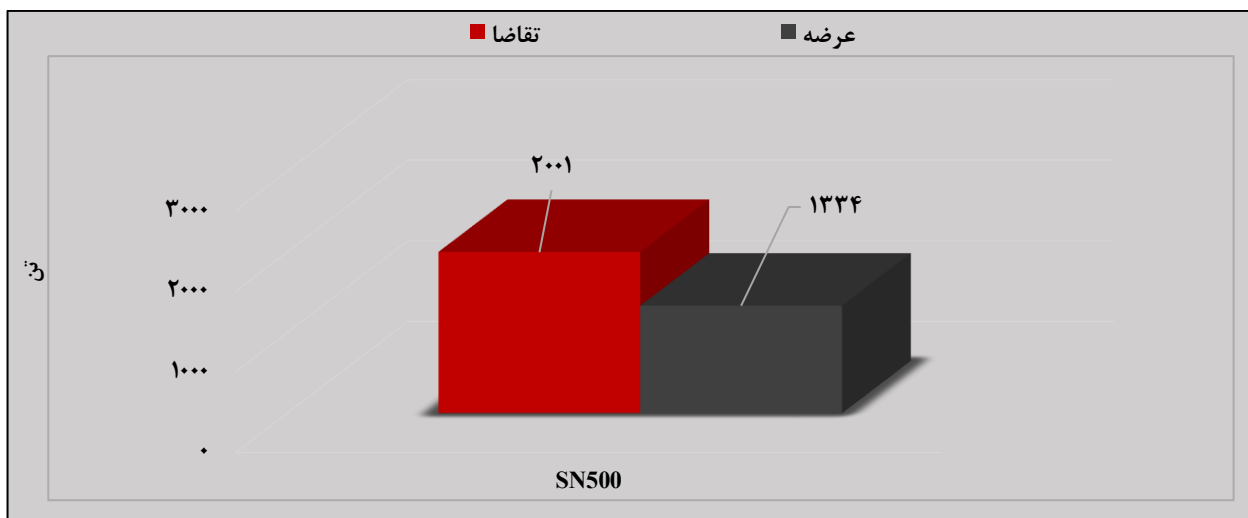

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۶۶۷ تن، داشته است؛ به‌طوری‌که حدود ۳۳ درصد از تقاضای موجود برای این محصول در بورس کالا تأمین نشده است.

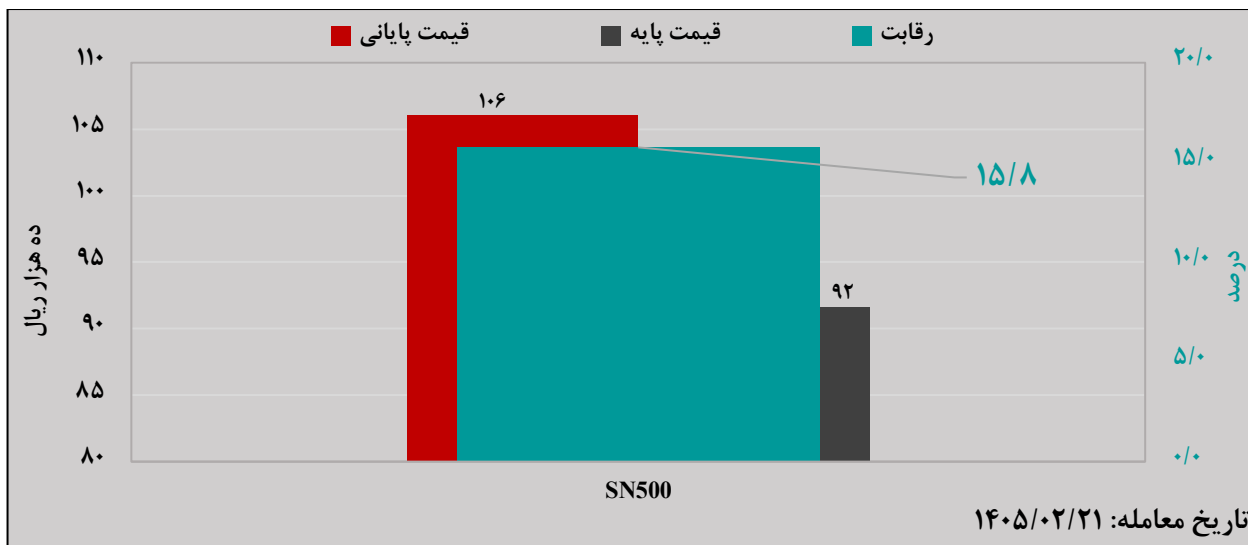
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۱۵/۸ درصد را تجربه کرده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

تاریخ معامله: ۱۴۰۵/۰۲/۲۱

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، جمع‌بندی معاملات روغن پایه در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات در بورس کالای ایران همچنان با غلبه تقاضا بر عرضه در اغلب گریدها مواجه بوده است. ثبت مازاد تقاضا و شکل‌گیری رقابت قیمتی در بخش عمده‌ای از معاملات، به‌ویژه برای گریدهای SN150، SN600 و SN500، بیانگر تداوم نیاز بازار و محدودیت نسبی عرضه در برخی محصولات پرتقاضا است. در این میان، بیشترین فشار تقاضا و رقابت قیمتی مربوط به روغن پایه SN600 نفت ایرانول و SN500 نفت سپاهان بوده، در حالی که برخی گریدها نظیر برایت‌استاک و SN500 نفت پارس با شرایط متعادل‌تر و رقابت محدودتری معامله شدند. به‌طور کلی، روند معاملات هفته مورد بررسی نشان می‌دهد که بازار روغن پایه همچنان از ظرفیت بالای جذب تقاضا برخوردار است و هرگونه محدودیت در عرضه می‌تواند به تشدید رقابت قیمتی و افزایش فاصله میان عرضه و تقاضا در بورس کالا منجر شود.

۴. اسلاک واکس

اسلاک واکس در هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵ تنها توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

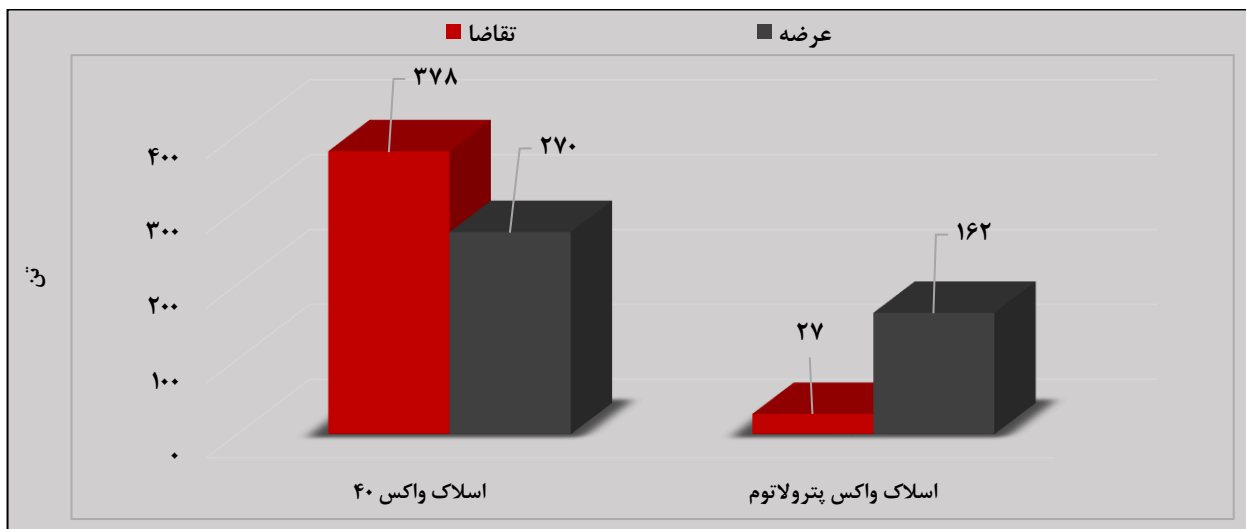
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در هفته چهارم اردیبهشت سال ۱۴۰۵ سه نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه سال جاری دو نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد که پیش‌تر به آن‌ها اشاره شد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در بازه مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۴۰ حدود ۱۰۸ تن کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده برای آن بوده که بیانگر کسری عرضه و برتری سمت تقاضا در معاملات این محصول است. در مقابل، اسلاک واکس پترولاتوم با مازاد عرضه قابل توجهی مواجه بوده؛ به‌طوری که حجم عرضه آن حدود ۱۳۵ تن بیش از تقاضای ثبت‌شده بوده و عرضه انجام‌شده دقیقاً ۶ برابر میزان تقاضای بازار را شامل شده است.

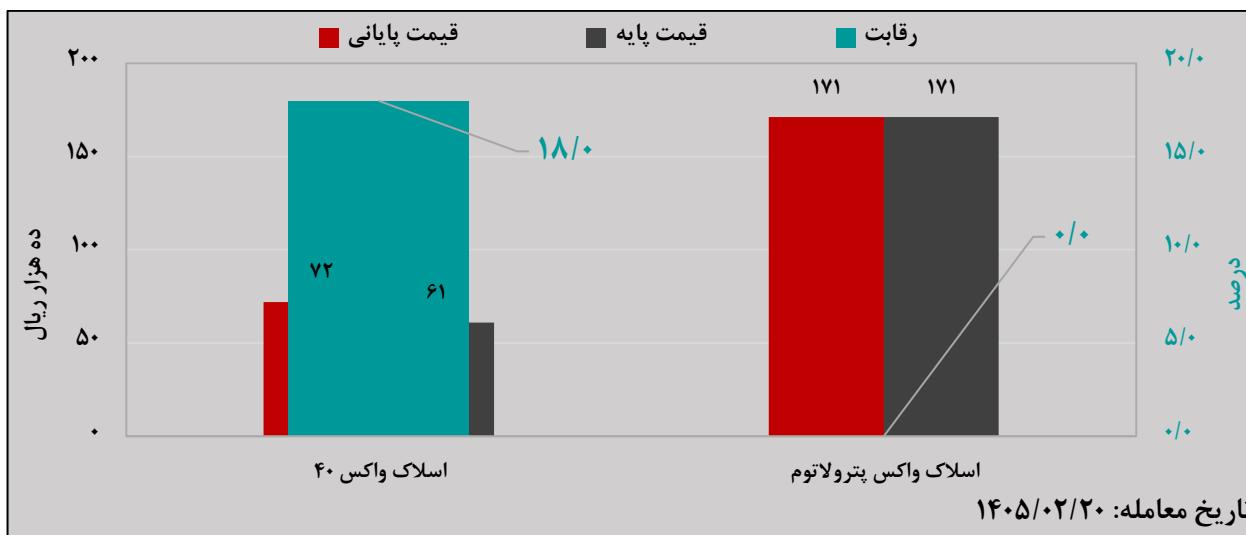
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، شکل زیر نشان‌دهنده میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه انواع اسلاک واکس معامله‌شده شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالای ایران است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در طول هفته مورد بررسی، مطابق با رفتار عرضه و تقاضای دو نوع اسلاک واکس تولیدی نفت ایرانول تهران، اسلاک واکس ۴۰ متناسب با فشار تقاضای موجود برای آن با رقابت قیمتی معادل ۱۸ درصد مواجه بوده و اسلاک واکس پترولاتوم به دلیل مازاد عرضه قابل توجه آن در بورس کالا بدون رقابت قیمتی معامله شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

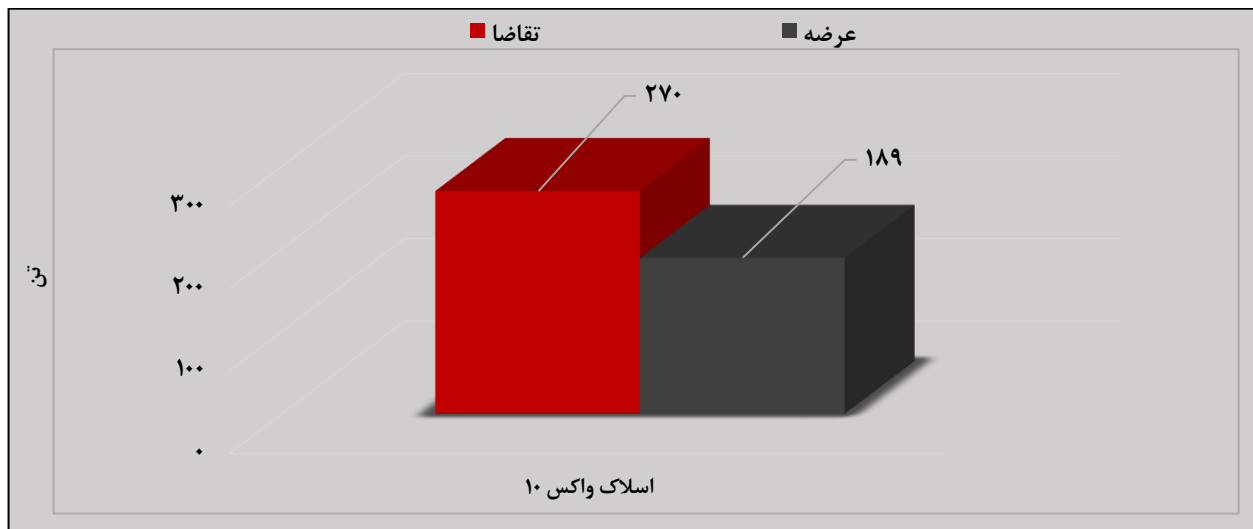
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه

شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۸۱ تن کسری مواجه بوده است.

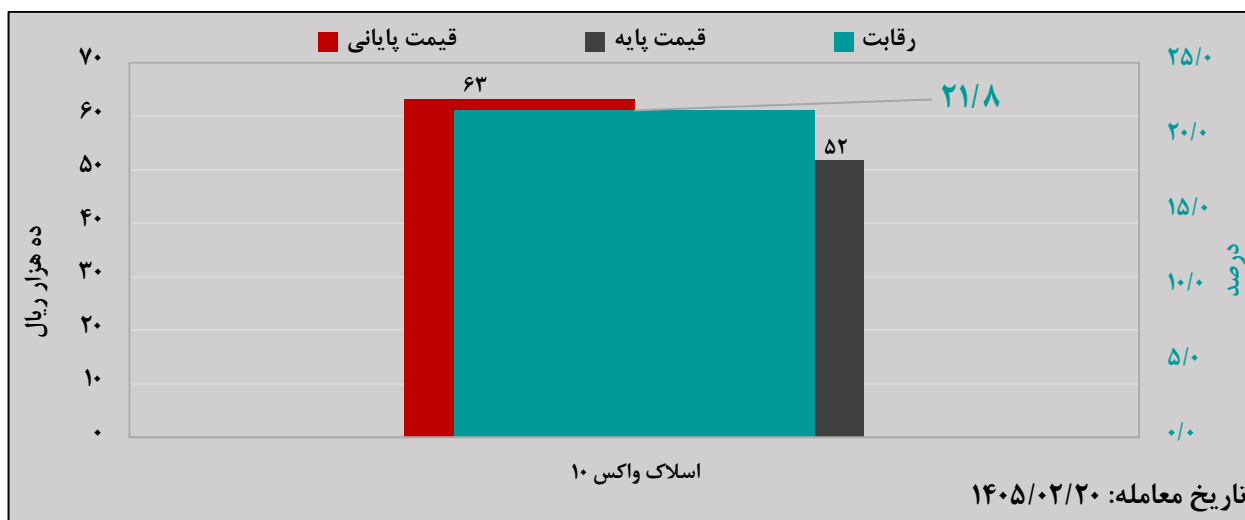
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به سبب فشار تقاضای نسبی برای این محصول در معاملات، طی تک نوبت عرضه آن در بورس رقابت قیمتی به میزان ۲۱/۸ درصد به ثبت رسیده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

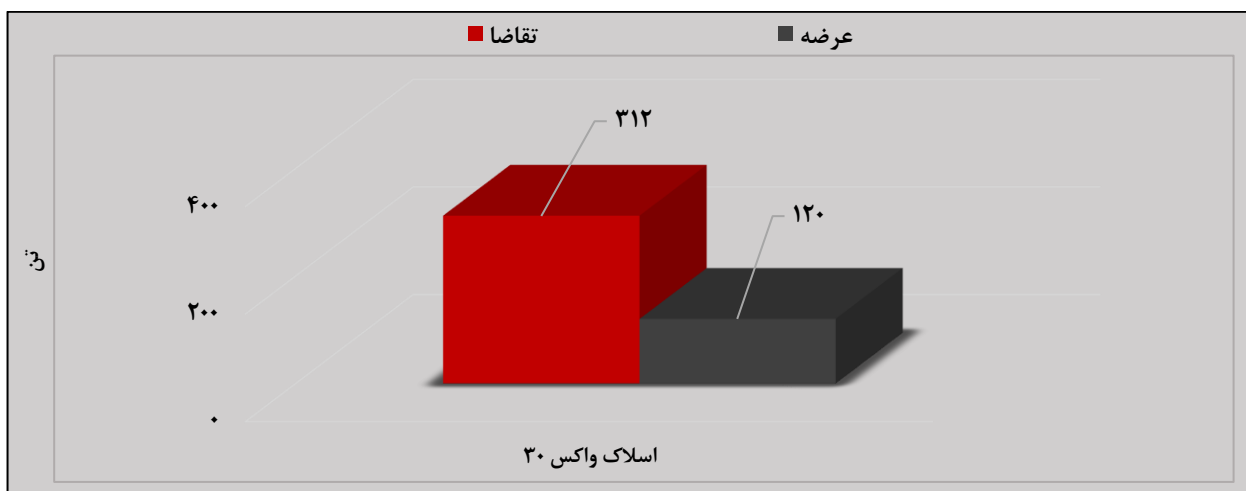
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته چهارم اردیبهشت سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران

در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در بازه مورد بررسی، میزان تقاضای ثبت شده برای اسلاک واکس ۳۰ حدود ۲/۶ برابر حجم عرضه آن بوده که بیانگر برتری قابل توجه سمت تقاضا و وجود کسری عرضه در معاملات این محصول در بورس کالا است.

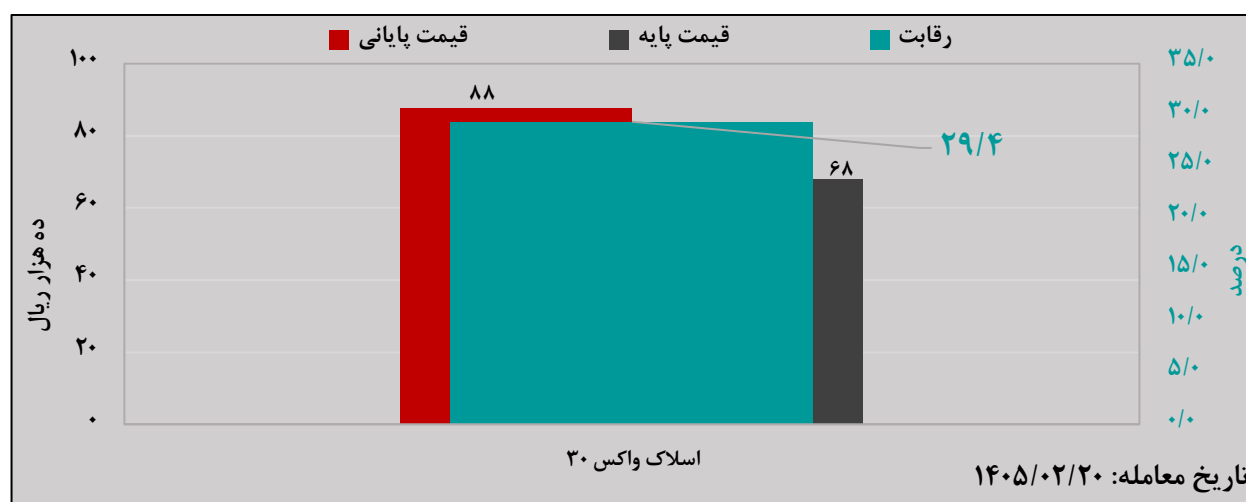
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته چهارم اردیبهشت ماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول معادل ۲۹/۴ درصد بوده است؛ که می‌توان آن را بازخوردی از فشار تقاضای قابل توجه برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

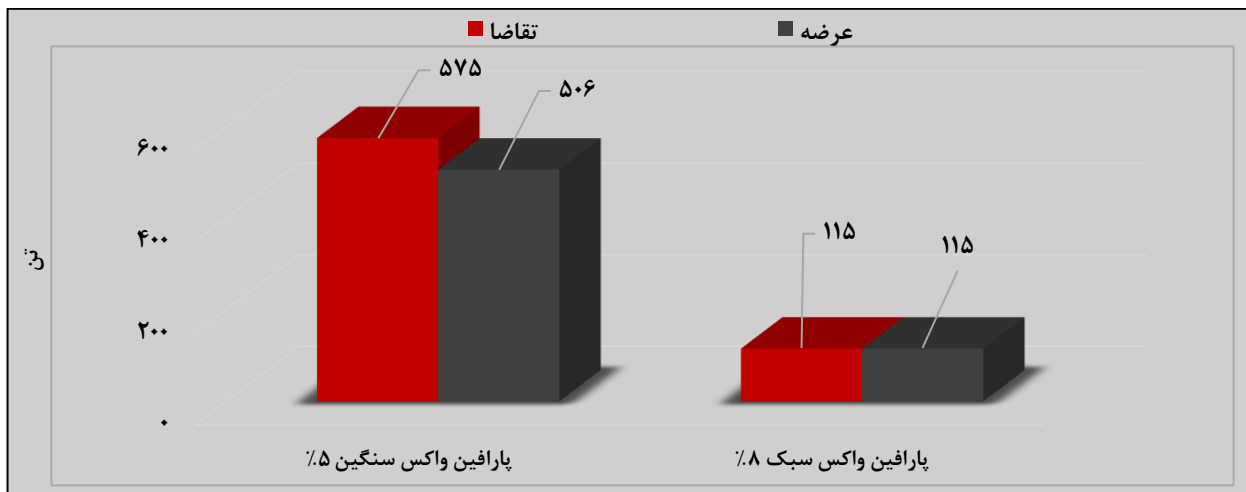
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته چهارم اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۵ دو نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪ و پارافین واکس سبک ۸٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصولات در بازه

یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ نسبت به تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا به میزان ۶۹ تن کسری داشته و پارافین واکس سبک ۸٪ عرضه‌ای متناسب با تقاضا برای آن (معادل ۱۱۵ تن) در بورس کالا به ثبت رسیده است.

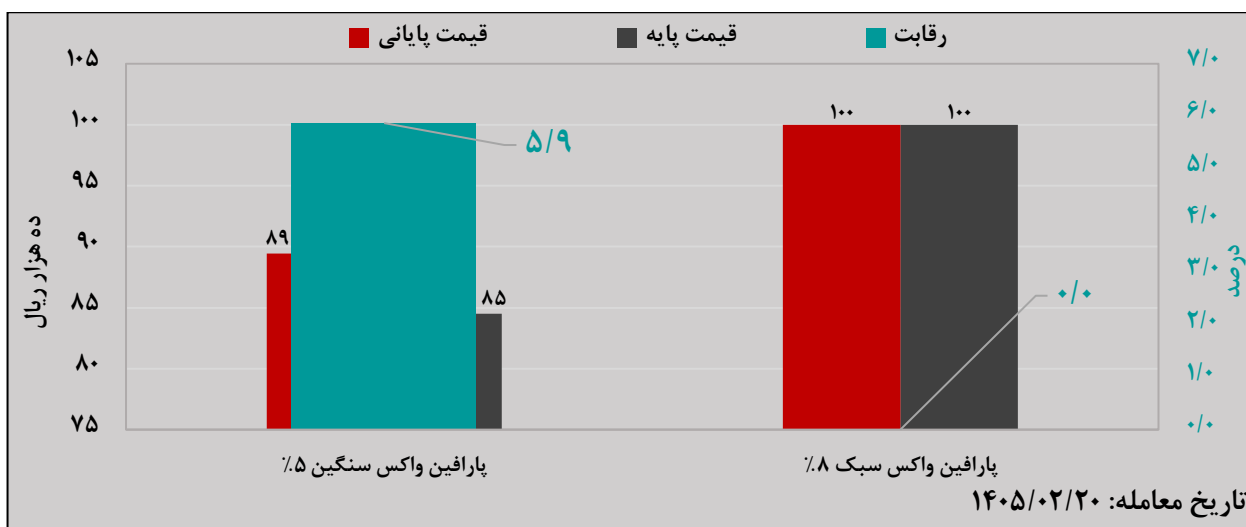
شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ و پارافین واکس سبک ۸٪ را در هفته چهارم اردیبهشت سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمت پایانی میانگین موزون و قیمت پایه عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده به میزان ۵/۹ درصد رقابت قیمتی داشته است؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصول نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن تأثیر پذیرفته است. همچنین، پارافین واکس سبک ۸٪ این شرکت در بازه مذکور به جهت تناسب میان عرضه و تقاضای آن بدون رقابت قیمتی در بورس کالا معامله شده است.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، جمع‌بندی معاملات اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که بازار اسلاک‌واکس در اغلب گریدها با برتری تقاضا نسبت به عرضه مواجه بوده است. کسری عرضه در محصولاتی نظیر اسلاک‌واکس ۱۰ و ۴۰ نفت ایرانول و اسلاک‌واکس ۳۰ نفت پارس موجب شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجهی در معاملات این محصولات شده و بیانگر تقاضای فعال بازار برای این گریدها است. در مقابل، برخی محصولات نظیر اسلاک‌واکس پترولاتوم و پارافین‌واکس سبک ۸٪ به دلیل مازاد یا تعادل نسبی عرضه و تقاضا بدون رقابت قیمتی معامله شدند. در مجموع، الگوی معاملات در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از بازار این محصولات همچنان با محدودیت عرضه در برخی گریدهای پرتقاضا مواجه بوده و همین مسئله در بسیاری از معاملات به افزایش رقابت قیمتی و فاصله میان عرضه و تقاضا در بورس کالا منجر شده است.

جمع‌بندی

بررسی معاملات چهار محصول میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک‌واکس/پارافین‌واکس در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که وضعیت بازار این محصولات در بورس‌های کالایی کشور از منظر توازن عرضه و تقاضا یکدست نبوده و رفتارهای متفاوتی را در هر بخش به نمایش گذاشته است. در حالی که برخی بازارها با وفور عرضه و نبود رقابت قیمتی مواجه بوده‌اند، در بخش‌هایی دیگر فشار تقاضا و محدودیت عرضه موجب شکل‌گیری رقابت قیمتی در معاملات شده است. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که ساختار عرضه، میزان تمرکز تولیدکنندگان و برنامه عرضه هفتگی هر محصول می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری رفتار قیمتی و تعادل بازار در بورس‌های کالایی ایفا کند.

۱. میعانات گازی

در هفته چهارم اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ هیچ‌گونه عرضه‌ای از میعانات گازی در بورس انرژی ایران انجام نشد. در نتیجه، امکان ارزیابی وضعیت عرضه و تقاضا و رفتار قیمتی این محصول در بستر معاملاتی بورس انرژی در این بازه زمانی فراهم نبوده است.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم باتوم در هفته مورد بررسی با غلبه سمت عرضه همراه بوده است. عرضه این محصول توسط هفت پالایشگاه در مجموع به‌طور قابل توجهی بیشتر از تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا بوده و در اغلب عرضه‌ها مازاد عرضه مشاهده شده است. پیامد این وضعیت، انجام تمامی معاملات با نرخ پایه و بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی بوده که نشان‌دهنده نبود فشار تقاضا و آرامش نسبی بازار در این بخش است.

۳. روغن پایه

بررسی معاملات روغن پایه نشان می‌دهد که بازار این محصول در اغلب گریدها با برتری تقاضا نسبت به عرضه مواجه بوده است. در بسیاری از عرضه‌ها، تقاضای ثبت‌شده چندین برابر حجم عرضه بوده و این موضوع در مواردی به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجه در معاملات منجر شده است. گریدهایی مانند SN150، SN600 و SN500 بیشترین فشار تقاضا را تجربه کرده‌اند، در حالی که برخی محصولات مانند برایت‌استاک با شرایط متعادل‌تر یا مازاد عرضه مواجه بوده‌اند.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

معاملات اسلاک واکس نیز در اغلب گریدها نشان‌دهنده برتری تقاضا نسبت به عرضه بوده است. کسری عرضه در محصولاتی مانند اسلاک واکس ۱۰ و ۴۰ نفت ایرانول و اسلاک واکس ۳۰ نفت پارس موجب شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل توجه در معاملات این محصولات شده است. در مقابل، برخی محصولات نظیر اسلاک واکس پترولاتوم و پارافین واکس سبک ۸٪ به دلیل مازاد یا تعادل عرضه و تقاضا بدون رقابت قیمتی معامله شده‌اند.

برآیند یافته‌ها نشان می‌دهد که بازار محصولات میانی پالایشگاهی در بورس‌های کالایی کشور از نظر توازن عرضه و تقاضا با الگوهای متفاوتی مواجه است. در حالی که بازار وکیوم باتوم در این بازه زمانی با وفور عرضه و نبود رقابت قیمتی همراه بوده، بازار محصولاتی مانند روغن پایه و اسلاک واکس در برخی گریدها با محدودیت عرضه و فشار تقاضا مواجه شده و رقابت قیمتی قابل توجهی را تجربه کرده است. این تفاوت‌ها بیانگر آن است که برنامه‌ریزی عرضه و مدیریت توازن بازار در هر یک از این محصولات نیازمند رویکردی متفاوت و مبتنی بر شرایط خاص هر بازار است؛ به گونه‌ای که تنظیم مناسب حجم و زمان‌بندی عرضه می‌تواند نقش مهمی در حفظ تعادل بازار و بهبود کارایی سازوکار کشف قیمت در بورس‌های کالایی ایفا کند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>